

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

WARUNKI PRENUMERATY w Redakcji: Rocznie—12 mk., półrocznie—6 mk., kwartalnie—3 mk., miesięcznie—1 mk. Z przesyłką: Rocznie—14 m. 40 fen., półrocznie—7 m. 20 fen., kwartalnie—3 m. 60 fen., miesięcznie—1 m. 20 fen. Zmiana adresu—20 fen.

GENY OGŁOSZEŃ: Na 4-ej str. za wiersz drobnego druku—25 fen., nekrologi—60 fen. Ogłoszenia drobne za wyraz—5 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do godz. 4 po poł. Po godz. 4-ej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, Królewska (Botaniczna) № 7.

Gazeta wychodzi codziennie—z wyjątkiem dni poświęconych.

S. P.

JULIA ze Święcickich HRYNIEWICZOWA,

po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Św. Sakramentami, zmarła 22 stycznia 1917 r.

Wyprowadzenie zwłok z mieszkania przy ul. Tatarskiej № 17 i pogrzeb na cmentarzu Św. Piotra i Pawła na Antokolu nastąpi dzisiaj, 23 bm., o g. 11 rano. Nabożeństwo żałobne odbędzie się jutro, dn. 24 bm., w kościele po Dominikańskim o godz. 10 rano. O czym zawiadamiają krewnych, przyjaciół i znajomych, po-
grzaeni w głębokim smutku

CÓRKA I SYN.

SPOKÓJ JEJ DUSZY!

547

TELEGRAMY.

(W. T. B.)

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 22 stycznia

FRONT ZACHODNI.

Koło Lens słaby atak angielski w walce na granaty ręczne odparty został.

około Bezonvaux oraz na wschód od Pont á Mousson oddziały wywiadowcze z krótkich wycieczek do pozycji nieprzyjacielskich przyprowadziły kilka Francuzów i karabin maszynowy.

FRONT WSCHODNI.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Na wschód od Baranowicz niemieckie oddziały zaczepne przedostały się do okopów rosyjskich i powróciły z 17 jeńcami.

Front wojsk generała pułkownika arcyksięcia Józefa.

We Wschodnich Karpatach projektowany atak nieprzyjacielski na drodze ku Waleputnie nie mógł rozwinąć się wskutek naszego skutecznego ognia działowego. Małe natarcia rosyjskie zostały odparte.

Grupa wojsk generała-feldmarszałka v. Mackensena.

Przez zdobycie Nanesti dostał się w nasze ręce 19 stycznia cały, zacięty jeszcze tam broniący przez Rosjan przyczółek mostowy. Żołnierze z Pomorza, Starej Marchji i Prus Zachodnich zdobyły liczne linie nieprzyjacielskie z silnie ufortyfikowanymi punktami oparcia. Sama miejscowość została zajęta po zaciętej walce o posiadanie poszczególnych domów.

Uciekający przez most na Serecie Rosjanie znajdowali się pod flankującym ogniem naszych baterji i karabinów maszynowych, wskutek czego odnieśli ciężkie straty.

W nasze ręce dostał się oficer, 555 żołnierzy, 2 karabiny maszynowe i 4 przyrządy do miotania min.

Front Macedoński.

W wygięciu Cernej, na wschód od Paralowa, niemiecki oddział wywiadowczy dokonał pomyślnego przedsięwzięcia.

Kwatera główna 22 stycznia

FRONT ZACHODNI.

Koło Lens słaby atak angielski w walce na granaty ręczne odparty został.

około Bezonvaux oraz na wschód od Pont á Mousson oddziały wywiadowcze z krótkich wycieczek do pozycji nieprzyjacielskich przyprowadziły kilka Francuzów i karabin maszynowy.

FRONT WSCHODNI.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Na zachód od Frydrychsztatu odparte zostały w nocy nacierające rosyjskie oddziały lotne.

Front wojsk generała-pułkownika Arcyksięcia Józefa.

We Wschodnich Karpatach w kilku miejscach doszło do utarczek przednich oddziałów, które miały dla nas przebieg pomyślny.

Na północ od doliny Ojtoz obustronna działalność artylerji czasowo była ożywiona.

Front wojsk generała-feldmarszałka v. Mackensena.

Na zachód od Paneinu oddział nieprzyjacielski zaatakował nasze fortyfikacje nad Putną, lecz został odparty.

Front Macedoński.

Poza pojedynczymi utarczkami oddziałów wywiadowczych szczególnych wypadków nie było.

Pierwszy generał-kwaternistrz Ludendorff.

KOM. URZĘD. AUSTR.-WĘGIERSKI.

Wiedeń, 22 stycznia.

FRONT WSCHODNI.

W górach Odobeści odparte zostały nieprzyjacielskie oddziały wywiadowcze.

Na zachód od Nejlnicy na Wołyniu części brneńskiego pułku piechoty № 8 niespodzianie wtargnęły do okopów rosyjskich i przyprowadziły z powrotem jednego oficera rosyjskiego, 109 żołnierzy, karabin maszynowy i przyrząd do miotania min. Celny ogień artylerji zadał przeciwnikowi ciężkie straty krwawe.

FRONT WŁOSKI

Szczególnych wypadków nie było.

FRONT POŁUDNIOWO-WSCHODNI.

Na południe od jeziora Ochridy wojska nasze udaremniły onegdaj atak nieprzyjacielski.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler
Feldmarszałek-leutnant.

BERLIN (20 bm.) Urzędownie. Według wiarogodnych informacji wzięci do niewoli niemieccy oficerowie traktowani są przez francuskie dowództwo w sposób niegodny i sprzeczny z prawem międzynarodowym w celu skłonienia ich do ważnych pod względem wojskowym wyznań. W niektórych obozach dla jeńców, np. w cytadeli w Amiens, trzymani są oni do dni 14 w samotności, a następnie poddawani nowym uciążliwym badaniom. W razie odmowy zeznań grożono im, a nawet karano trydmiową ciemnicą o chlebie i wodzie.

Oficerowie otrzymują utrzymanie żołnierskie, nie wolno im opuszczać swych cel, śpią na pryzkach i workach słomy i pod każdym względem są traktowani niegodnie. W celu zastosowania tych samych środków naczelne dowództwo zarządziło, aby na przyszłość wszyscy wzięci do niewoli francuskiej oficerowie i ich zastępcy traktowani byli nadal w ten sam sposób.

PETERSBURG (22 bm. tel. ag. pet.) Nowe pismo cesarskie do prezesa ministrów Galicya wymienia wśród spraw, których załatwienie ma być głównym obowiązkiem rządu, na pierwszym miejscu zaopatrzenie dzielnej armji, zmniejszenie nieuniknionych trudności prowiantowych za frontem jako też dalsze ulepszenie środków komunikacyjnych zarówno kolei żelaznych jako też wodnych. Cesarz wyraża nadzieję, że rada ministrów pod przewodnictwem Galicya dla prac swych zyska poparcie rady państwa i dumy i podkreśla w końcu, że obowiązkiem wszystkich osób, będących na służbie państwowej jest zachowywać się wobec ciał ustawodawczych życzliwie, szczerze i z godnością.

BERN (21 bm.) Gen. Nallouin został mianowany adjutantem naczelnego dowódcy na froncie północnym i północno-wschodnim. Ma on kierować wykonywaniem wszystkich robót przy-

gotowawczych, niezbędnych do ogólnego prowadzenia wojny.

PARYŻ (20 bm. ag. Havasa). Według komunikatu czarnogórskiego ministerjum spraw zagranicznych, stanowisko prezesa w nowym gabinecie objął generał Macnowicz, dotychczasowy minister wojny,—ministra zaś spraw zagranicznych major Tamałowicz.

BERLIN (20 bm.) «Berl Tagebl.» donosi z Genewy, że według depeesz, otrzymanych z Petersburga przez pisma ljońskie, prezes ministrów rumuńskich, Bratiannu, bawiący narazie w Kijowie, udaje się na nieokreślony czas do Moskwy.

W smutną rocznicę.

Smutną, tragiczną rocznicę dnia dzisiejszego naród nasz obchodzi.

Pięćdziesiąt cztery lata oto upłynęły od chwili wybuchu ostatniego powstania styczniowego 1863 r. Jakkolwiek cyfra to nieokrągła, nieodpowiada zwyczajowi obchodzenia rocznic podobnych w ćwierć—lub półwiecze, niezwykle warunki chwili obecnej, gdy oto znowu wichura dziejowa powiała nad ziemią naszą, znacząc szlak swój świeżemi mogiłami, dymiącemi zgliszczami i zniszczeniem, bardziej niż kiedykolwiek zmuszają nas do zastanowienia, do obrachunku naszego sumienia społecznego, któremu podobne rocznice w pierwszym rzędzie powinny być poświęcone, o ile rzeczywistość, trwała przyniesić mają korzyść, o ile jedynym celem ich nie jest — zabłysnąć na kształt bańki mydlanej i zczecznąć bez śladu.

O przyczynach, które wywołały przed przeszło półwiekiem wybuch powstania napisano niezliczone rozprawy, w skrócie, który nam daje perspektywa dziejowa, można by je w ten sposób sformułować:

1) Zbyttnia zapalczywość i niecierpliwienie się z rzeczywistością żywiołów skrajnych i młodzieży, od której niczego innego zresztą spodziewać się nie można było, dla tej prostej przyczyny, że jest młoda, że ma w żyłach krew nie wodę, i że w dwudziestym roku życia najrozważniejsi nawet nie mają siwych włosów i doświadczenia starszych.

2) Karygodna bierność żywiołów umiarkowanych, które, zamiast stanowić naturalną przeciwwagę wybrkom elementów niedojrzałych, stały, niestety, rozumiejąc «umiarkowanie» swe jako dogodny pretekst zrzucenia z siebie wszelkiej odpowiedzialności i

Z drugiej strony udało się podobno hr. Clam-Martinitzowi przekonać Niemców, iż sprawa wyodrębnienia Galicji nie da się w obecnej chwili przeprowadzić z dnia na dzień. Zdaje się tedy, że posłowie galicyjscy pozostaną na razie w parlamencie wiedeńskim i to nawet wtedy, gdyby się przed sesją pojawił patent cesarski, zapowiadający wyodrębnienie Galicji.

Prezes związku niemieckiego, dr. Gross, odbył dłuższą konferencję z d-rem Bilińskim. W poniedziałek odbyła się konferencja między d-rem Bilińskim a hr. Clam Martinitzem.

Komisja finansowa w sprawie wyodrębnienia Galicji odbyła wczoraj trzecie z rzędu posiedzenie w obecności ministra dla Galicji, Bobrzyńskiego. Po obradach czterech specjalnych komisji zbierze się ponownie komisja parlamentarna Koła polskiego, celem ustalenia programu Koła polskiego w sprawie wyodrębnienia Galicji.

Francja żąda Alzacji.

W odpowiedzi, której udzieliły państwa koalicyjne na notę pokojową Wilsona, znajduje się ustęp, domagający się zwrotu ziem, «siłą i wbrew woli mieszkańców od koalicji oderwanych». Nie ulega wątpliwości, że koalicja miała tu na myśli przede wszystkim Alzację i Lotaryngję, której odebranie domaga się Francja, i której przyłączenie z powrotem do Francji stanowi punkt honoru każdego Francuza.

Prezydent Poincaré rozmawiał niedawno z dziennikarzem amerykańskim, Marshalllem, który, naturalnie, pośpieszył opublikować ciekawy wywiad. W rozmowie tej prezydent francuski dobitnie—jak donosi «Nationalztg.»—zaznaczył, że pierwszym żądaniem Francji musi być odzyskanie Alzacji i Lotaryngji, tych prowincji, których utratę w wojnie 1871 r. Francja tak dotkliwie odczuła, z których stratą nigdy się nie mogła pogodzić i które nastrojały zawsze Francuzów na ton «rewanżowy».

Odebranie Alzacji i Lotaryngji jest do tego stopnia sprawą ogólnonarodową francuską, że na tym punkcie godzą się z sobą wszystkie partie polityczne Francji, mimo wielkich różnic programowych. Nawet socjaliści francuscy ze swymi dążeniami do międzynarodówki, do łączności proletariatu wszystkich krajów, stwierdzają, że sprawa Alzacji i Lotaryngji stanowi zaprę, która przeszkadza im sięgać przy stole obrad z socjalistami niemieckimi. «Między francuskim i niemieckim sposobem myślenia leży przepaść, którą zapełnić może tylko zwrot Alzacji i Lotaryngji». Oto opinia Jerzego Weilla, w «Almanach republican d'Alsace-Lorraine», która stawia sprawę tak dobitnie, że wyraźniej postawić jej nie można.

Sprawa Alzacji i Lotaryngji nieraz wpływała na porządek dzienny obrad socjalistycznych niemiecko-francuskich jeszcze przed wojną. Można było przypuszczać nawet, że socjaliści obu tych narodowości znaleźli wyjście, które obydwie strony zadowolili mogło. Wyjściem tym mogłaby być autonomia Alzacji i Lotaryngji w ramach ustroju państwowego Niemiec. Socjaliści niemieccy dobitnie zaznaczyli, że o oderwaniu Alzacji i Lotaryngji od Niemiec mowy być nie może. Socjaliści francuscy z drugiej stro-

ny uznali, że oderwanie Alzacji i Lotaryngji od Francji jest faktem dokonanym i że wyjściem z tej sytuacji może być tylko zamiana Alzacji z prowincji Rzeszy na równouprawione państwo związkowe. Takie opinie przed wojną wygłaszali — Jaurès i Sembat.

Te pojednawcze głosy ucichły we Francji od razu z chwilą wybuchu wojny. Opinie ugodowe utraciły znaczenie i wpływ, postawiono program bardzo radykalny i na powodzenie mogły liczyć tylko zdania, w rodzaju wyżej przytoczonego głosu Weilla.

Ale oto rozległa się po świecie wieść o zaproponowaniu przeciwnikom pokoju przez Niemcy. We wszystkich prawie krajach rozpoczęły się dyskusje na temat, jakie warunki każdą stronę mogłyby zaspokoić i, naturalnie, we Francji wypłynęła zaraz sprawa Alzacji i Lotaryngji. Jak na tę kwestję zapatruje się Francja urzędowa widać z odpowiedzi koalicji na notę Wilsona. O zapatrywaniu opinii publicznej francuskiej można wnosić choćby z tego, że najbardziej chyba pojednawczo nastrojeni socjaliści w sprawie Alzacji są jednak bardzo radykalni.

Prasa francuska bardziej prawicowych kierunków jednomyślnie pochwaliła odpowiedź koalicji, podkreślając w szczególności żądanie zwrotu Alzacji i Lotaryngji. Ale, jak się zdaje, sprawa wygląda w ten sposób tylko powierzchownie. Jak donoszą ostatnie gazety berlińskie wśród socjalistów francuskich nastąpił już rozłam na gruncie odpowiedzi koalicji na notę Wilsona. Renaudel pozostał wierny swej polityce popierania rządu, nato miast Presseman z pewną ilością zwolenników żądał od rządu wyjaśnienia w sprawie celów wojny. Presseman staje w ten sposób na czele grupy bardziej pod względem wymagań pojednawczej, a przypuszczać należy, że z każdym dnem grupa jego będzie rosła. Jeśli Presseman powróci jeszcze w sprawie Alzacji do programu Jaurès'a i Sembata, to porozumienie z socjalistami niemieckimi może stać się możliwe. Takie przy najmniej zdanie wygłasza «Vorwärts».

Dookoła wojny.

Służba cywilna w krajach koalicyjnych.

Według «Corriere della Sera» donosi «Utro Rossii», że konferencja koalicyjna, która ma się wkrótce odbyć w Petersburgu, będzie poświęcona kwestji wprowadzenia we wszystkich krajach koalicyjnych obowiązkowej służby cywilnej.

Stan Gałaczu.

Jak informują lotnicy austriaccy, południowe forty około Gałaczu, jak również fortyfikacje na zachód od miasta, są całkowicie zniszczone. Wszystkie te miejsca, które znajdowały się w sferze ognia ciężkiej artylerji bułgarskiej, są obrócone w olbrzymie kupy gruzów. Szczególnie ucierpiały bardzo ważne i dla obrony urzędzenia portowe.

Na morzu.

Niemiecki krążownik pomocniczy na Atlantyku.

«Progres de Lyon» donosi z Rio de Janeiro, że statek japoński, który

został zmuszony do przyjęcia załóg z zatopionych statków, został również zmuszony przez statek niemiecki do trzymania się w pobliżu go aż do 12 bm. Dopiero wówczas pozwolono mu wyruszyć do portu brazylijskiego Pernambuco, dokąd się on dostał 15 bm. Pochwycony przez krążownik niemiecki statek «St. Theodore» został uzbrojony i prawdopodobnie będzie używany podobnie jak «Appan».

Biuro Reutera donosi z Rio, że gdy po raz ostatni widziano niemieckiego krążownika pomocniczy, był on pomalowany na czarno. Jak przypuszczają, statek ten niejednokrotnie zmieniał swój kolor, i był zaopatrzony w znaczną liczbę rezerwowych kul, przez co mógł być zupełnie zmieniany wygląd pokładu. Statek ten prawdopodobnie posiada również urządzenie do zakładania min.

ROSJA

W sprawie nominacji Sazonowa do Londynu.

Korespondent petersburski francuskiego «Temps'a» donosi, że chociaż nominacja Sazonowa na posła rosyjskiego w Londynie nie została jeszcze urzędowo ogłoszona, jednak jest ona zgodna z rzeczywistością. Wybór padł na Sazonowa, ponieważ nowy rosyjski minister spraw zagranicznych, Pokrowskij, nastawał, aby Sazonow podjął ponownie swą działalność dyplomatyczną.

Również poseł angielski w Petersburgu, sir Buchanan, wielokrotnie wyrażał prywatnie to samo pragnienie.

Zakaz wywozu pism.

«Berl. Tid.» dowiaduje się z Petersburga, że został zakazany wywóz z Rosji pism i gazet. Zakaz wywołał bardzo duże zaniepokojenie w kraju. Istnieją obawy, że wywoła on gwałtowne sceny na najbliższym posiedzeniu Dumy.

W oczekiwaniu dalszych zmian.

«Voss. Ztg.» donosi z Chrystjanji, że według otrzymanych tam wiadomości z Petersburga, ma również ustąpić naczelnik rosyjskiego sztabu generalnego, generał Aleksiejew, na którego miejsce ma być mianowany generał Gurko.

Były prezes ministrów Stürmer ma być mianowany doradcą ministra spraw zagranicznych.

Należy tutaj zaznaczyć, że według «Times'a», «Riecz» komunikuje, że minister spraw zagranicznych, Pokrowskij, otrzymał urlop dwumiesięczny z racji choroby, i że minister handlu, ks. Szachowskoj, ma otrzymać taki sam urlop.

Stan wzmożonej ochrony w petersburskim okręgu wojennym.

«Secolo» donosi z Petersburga, że 15 bm. petersburski okręg wojenny został poddany przepisom o ochronie wzmożonej.

Anglia.

Wybuch w fabryce amunicji.

Biuro Reutera donosi, że w pewnej fabryce amunicji, znajdującej się we wschodniej części Londynu, 19 bm. wiecz. powstał pożar, który wywołał

wybuch. Gmach fabryki został całkowicie zniszczony, jak również trzy szeregi małych domków w bezpośrednim sąsiedztwie jego. Pozatem w wielu innych domach oraz w jednej fabryce nastąpił pożar.

«Lond News» komunikuje, że liczba zabitych wskutek tego wypadku waha się pomiędzy 50 a 60 osobami. W szpitalach zostało ułokowanych 112 rannych, pozatem 265 osób lekko rannych musiało uciec się do pomocy lekarskiej.

Powszechna służba wojskowa w Indjach.

Do «Timesu» donoszą z Delhi, że wkrótce w Indjach zostanie wprowadzona powszechna służba wojskowa zarówno dla Europejczyków, jak i tuziemców.

Francja.

Kontrola parlamentarna na froncie.

Z Genewy donoszą do «Berl. Tagebl.», że w porozumieniu z ministrem wojny komisja do spraw wojskowych francuskiej Izby posłów ustaliła warunki, na zasadzie których jej przedstawiciele są uprawnieni do sprawowania na przyszłość kontroli na froncie. Mają oni prawo bez oznajmienia z góry bawić czas nieokreślony na tym lub innym odcinku frontu. Mają oni również swobodę w wyborze oficera do towarzystwa sobie.

Z Bernu donoszą, iż mianowani przez komisję do spraw wojskowych komisarze wojskowi są, według otrzymanej w Bernie listy, przeważnie zaciętymi przeciwnikami gabinetu Brianda.

Na Bałkanach.

Nota Turcji do państw neutralnych.

W dniu 19-go bm. rząd turecki wręczył przedstawicielom państw neutralnych notę, w sprawie odpowiedzi koalicji na propozycję pokoju.

Nota jest tej samej prawie treści, co nota Niemiec, Austrii i Bułgarii. W nocie tureckiej podkreślono tylko, co następuje: Ogłoszenie angielskiego protektoratu nad Egiptem, aneksja Cypru przez Anglię, zajęcie Trypolisu przez Włochy, fantastyczny plan Rosji, dotyczący Konstantynopola i morza Marmora są wszystkie bez wyjątku pogwałceniem zasady narodowości. Turcja więc, podobnie, jak jej sprzymierzeńcy, zmuszona została do chwycenia za broń w celu obrony swego istnienia, swej wolności i niepodległości. Tak samo, jak jej sprzymierzeńcy, Turcja jest zdania, że cel swój osiągnęła.

Nota rozważa następnie los Serbji, Czarnogórze i Rumunji, które przez koalicję zostały wciągnięte do wojny, oraz nie dające się nazwać postępowanie koalicji względem Grecji. Nota zrzuca odpowiedzialność za dalsze prowadzenie walki na przeciwnika i kończy zapewnieniem, że ostateczny pokój przyniesie czterem sprzymierzonym mocarstwom swobodę ich narodów i wolny rozwój ich narodowości.

Przyczyny wystąpienia Rumunji.

Włoska «Stampa» ogłasza bardzo ciekawe rewelacje, dotyczące wystąpienia Rumunji. Wynika z nich, że

Ostram

